

Péterù **andí wemberè tí bhàruwà** **Yàrí bhàruwà ò ì nòtù** **ádròdrò dhu tí dhu**

Yàrí bhàruwà nandí ale ní Péterù, Yèsù bhà uvitatále (1.1; 5.1), mbèmbè azà kumì dóná imbò nà atò údà Yèsù ka kùgù dhu-dzidò rórò. Uvitatále tírò, abádhí ongónà ùbhi atdíkpá Yèsù mànà yà adzi dǒ kí'ì ònà kàsùmì ǒ. Yèsù ódzi ndàrà òrù-akpà ò dhu-dzidò, Péterù adù àrà Ídzi-Màkùrù núnò ìndrù tò (Kas 1-6; 9.32-12.19).

Ka karí dhu ìrè Péterù randí yàrí wemberè tó pbìndà bhàruwà Rómà tó kigò ò ndì ndí'ì rórò, Nerò tí kátina Pbàrómá tó pbìrì ǒ kámá dǒ kamà náapè ndàvu pbàkrístò rǒ ònà kàsùmì ǒ.

Kándí ka fíyò ní Àziyǎ-Ngba tó pbìrì tó múlayí ònǎ ì nífalà ale. Kòmbí ka kárí kànzi Tùrùkiyà tí. I pbàkrístò ní'ì Pbàyàhúdì mà ìnzǐ ní Pbàyàhúdì mànà. Péterù rǐ abádhí atì olo tí, pbàkrístò tí abádhí rǐ'ì dhu-okú dò rò, ndìrò abádhí mǎtíràbvù nga nyú ní òrù-akpà ò nga nídhunǐ (1.1; 2.11). Ìnzǐ ní pbàkrístò tí ì nòtù ale nóongónà abádhí-itsì ònzì ònzì tí, 'àdù àmbe òbhùnà dǒ tìtò dǒ.

Péterù andí dhu kpàkrístò tò, ndí'ì abádhí tó a'uta nidì tí, ràdù òbì àbhu abádhí-afí tò ròkò Kàgàwà bhà ale bhéyi, ìnè mǎtí ka kí'ì abádhí rǒ ka kávu òbì nyú nà ró rórò.

Bhàruwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1.1-2).

- Kàgàwà igù àlě dhu níse ka kí dhu (1.3-12).
- Ìndrù àkǎ 'òkò ìlǎ ì ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ rórò dhu (1.13-2.10).
- Mùkrístò àkǎnà ndònzì àp bè ǒ dhu (2.11-4.19).
- Yɔrɔwà nà mùkrístò àkǎ ndàdi dhu mà, kà-kàsù mànà (5.1-11).
- Bhàrùwà rǐku dòná rò ovita (5.12-14).

Péterù rǐ ìndrù nóvi dhu

(Ròm 8.17-18; 16.25-26; 2Kò 4.17-18; Èfè 2.4-8)

¹ Yàrí bhàrùwà nàndí ní ima Péterù, Yěsù Krístò bhà uvitatále. Ma màndí ndi bhàrùwà fùkù, nyí yà Kàgàwà óvò nyí nyí'ì p̀b̀ìndà ale tí rò. Nyí nyífalà nyí yà adzi ǒ olo tírò, nyǒngò òko Potò mà, Gàlàtiyà mà, Kàpàdòkiyà mà, Àziyà mà, Bitìniyà mànà tó p̀b̀ìrì ò. ² Aba Kàgàwà náavò nyí ròpè ndi angyinǎ rò àdhàdhì ndi nyú ndi ndudhé ka dhu bhěyi. Kǎbhù nyí nyí'ì p̀b̀ìndà ale tí p̀b̀ìndà Ìlǎ-Alafí-otù ǒ, ndíní nyí nyiri tí Yěsù Krístò-tsù dhu, ndirò ndíní Yěsù-azù yà ndi nufù náadù tí nyú'ò nyílǎ. Kàgàwà àkǎ ndàso nyí, ndàdù nyǎbhù nyòkò màràngà ǒ atdíǒ.

Kàgàwà ungbeya àlě ɔve-bvù rò dhu náká àlě ròdò dhèdhe ná dhu

(1Kò 2.6; Èfè 5.1; 1Tè 5.8-9; Tit 2.11-14)

³ Dhu àkǎ àlě rilè Kàgàwà, àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù Krístò t'Ábanà! P̀b̀ìndà ádrùngbǎ izu tó ale-afí-okú dò rò, kíbhò íp̀ìr̀ǒnga-ɔwútá àlě tó, yà ndi ndábhù ndi Yěsù Krístò rìngbè ndi ɔve-bvù rò dhu-otù ǒ. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, àlě kí

dhu òdo a'uta nyú nà ùngbě àlě rungbeya àlě átò òve-bvù rò, ⁴ ndíní àlě kabá tí yà Kàgàwà ùlì angyangyi ndíní àlě kokoya tí kàmăna tí dhu*. Í dhu ní yà ìnzí rádù 'ìnza dhu, ìnzí rádù òtì dhu, ndirò ìnzí fíyó aya rádù ìku dhu. Ndirò, Kàgàwà arí ì dhu òdo fùkù òrù-akpà ò. ⁵ Nyí yà Kàgàwà nyí nyá'ù rò, kărí ngbòku òdo pbìndà ádrùngbănga tó òbì nǐ, ndíní ndì nditèya tí ndì ndígũ nyí dhu kpangba yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndòdì ònà idhò ǒ.

⁶ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi nyí nyí'ì dhèdhe nà, ìmbă dhu rǐ'ì kòmbí nyí nyóko izu ǒ yà ákě kàsùmì ǒ yà nyí nyábàna dhèdhèrò umvútá-tidò-okú dò rò dhu màtí. ⁷ Wò ì umvútá rǐ'ì rùkú, ndíní fùkú a'uta-òbì nomvú tí. Òrò ní ndìnza rádù dhu, pbétù ka karí kùda kàzù òna nà, ndíní ka kuni tí òrò nyú tí kà rǐ'ì dhu. Ní fùkú a'uta tò kà rǐ'ì ndi dhu bhéyi tí. Ndi fùkú a'uta, yà atdíđǒ fíndá ídzìnga ósè òrò bhà ídzìnga dònă màtí, ní rádù àkă komvù òbìna, ndíní ka kuni tí obhónga tó a'uta tí kà rǐ'ì dhu. Ndirò, fùkú a'uta ǒ nyí nyìkò pòtsó dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà ifuya nyí, kǒnziya siràku ndàdù nyílè Yèsù Krístò rǐtsi ìngo nínganí. ⁸ Nyí nyóze wà Yèsù, ìmbă dhu rǐ'ì ìnzá nyí nyàpè kàlă dhu màtí. Ndirò, nyí nyá'ù wà ka, ìmbă dhu rǐ'ì ìnzí nyí nyí kàlă kòmbí dhu màtí. Ní, nyí nyí'ì dhèdhe nà atdíđǒ. Ndi dhèdhe ní ìnzí rádù ndàwe ale-tsù ǒ dhèdhe-tidò. ⁹ Nyí nyí'ì ndi dhèdhe nà Kàgàwà ígũ nyí dhu-okú dò rò. Wòrì ní ndi Yèsù nyí nyá'ù dhu tó perè.

* **1:4** 1.4 Í dhu tí ka kátina iró ní Kàgàwà rǐ ìndrù ígũ ndàdù dhòdhóhónga tó ípirònga àbhà fíyò dhu.

10 Wò ndi Kàgàwà rǐ ìndrǔ ìgǔ dhu dǒ, pbànábí náanè dhu abho nyú 'ùni, 'àdù dhu òvò angyangyi nyǐ nyakána nyǎbà ídzìnga dǒ. 11 Krístò bhà Ìlǐlǎ Alafí ní'ì abádhí-nyutsi. Ní ndi Ìlǐlǎ-Alafí náabhù abádhí ròvò dhu angyangyi Krístò náabáya àpbè mà, kǎdùya àbànà olùnǎ rò ádrùngbǎnga tó awáwù mànà dǒ. Ndirò ì pbànábí náadzi ì, ndínǐ ì ùni tí ìngbà kàsùmì ò màtí ndirò ìngbà dhu bhěyi màtí kòrí dhu nóonziya ì dhu. 12 Ní Kàgàwà níitè dhu abádhí tò rùni dhu, wò abádhí avò ìndrǔ tò Ídzì Mǎkǎrù ní abádhí ravò nzá fǐyò ìtírò, pbétù abádhí ravò ka fǔkù. Ndirò, yà kòmbí arí kòvo fǔkù ale náarí kòvo yà òrù-akpà ò rò Kàgàwà ivi Ìlǐlǎ-Alafí bhà òbi nyú nǐ. Ní màlàyíká nyú mà nózè 'ùni wò ndi dhu átò.

*Dhu àkǎ kokò Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ ǒfò ǒ dhu
(1Kò 6.20)*

13 Wò Kàgàwà ónzì fǔkù dhu kóró nóokú dò rò, nyǐ nyàkǎ nyǐ'ì ònzi nyǐ nyádù kasu ònzi fùkù ìrèta nǐ ale tí. Nyǐ nyàkǎ nyòkò ípìrò rò nyìkpóku nà, nyádù kóró atdyúku ìli yà Yèsù rǐngo nínganí nyǐ nyabáya ídzìnga dǒ. 14 Àdhàdhì àbayà ùnò dhu ìfǔ arí nzónzo bhěyi, nyǐ nyàkǎ nzá nyǎbhu nyǐ yà inzá nyǐ nyàpè Kàgàwà bhà Ídzì Mǎkǎrù núnǐ rò nyǐ nyongónà atdyúya òhò nzére dhu ràmbe nyúndà dǒ. 15 Ndirò, àdhàdhì Kàgàwà yà nyǐ nunzi nyǐ'ì pbìndà ale tí ale ní Ìlǐlǎ ale dhu bhěyi, nyǐ mà átò nyǐ nyàkǎ nyǐ'ì ìlǐlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ ale tí kóró fùkù màtso ǒ. 16 Obhó tí, Ìlǐlǎ

Andítá ò Kàgàwà rǐ dhu òvɔ, ndàti: «Nyǐ nyàkǎ nyǐ'ì ìlǐlǎ ale tí, ima ní ìlǐlǎ ale nídhunǐ*.»

¹⁷ Ndirò, nyǐtsò nyǐ nyǐ rò, nyǐ nyarí Kàgàwà ànzi Àbakɔ tí. Ní ndi dhu bhěyi kà rǐ'ì rò, nyǐ nyàkǎ nyǒngò kǐfɔ atdíđǒ yà òko nyǐ nyòko olo tí yà adzi ǒ òná kàsùmì ǒ. Obhó tí, kǎrí ìndrǔ-ànyǎ ìtdì ndi ale nyú ónzì dhu-bvɔ rǒ, ìnzǐ ndì ndí ìndrǔ-ǒnga òvò rórò. ¹⁸ Obhó tí, nyǐ nyúni wà ìngbà dhu bhěyi mǎtí Kàgàwà ɔwù nyǐ, nyǔvò yà abhúku-nyutsì rò nyǐ nyabà àkyǎkyè mǎtsɔ ǒ rò dhu. Kǔwù nzá nyǐ kǎkà 'ìnza rádù fùrangà tí kátina sùma-tidò mà, ɔrò màná dhu bhěyi dhu nǐ. ¹⁹ Pbéttù, kǔwù nyǐ nǐ ní Krístò-azù, yà atdíđǒ fǐndá ídzìnga ósè azu. Ndi Krístò ní'ì àdhàdhì Kàgàwà tò ka kàbhɔ pèrè tí tàmbà-ngba bhěyi, yà ìmbǎ rǐ'ì atdí otsu nà mǎtí, ndirò ìmbǎ rǐ'ì ngǎtsi nzéɛ dhu nà mǎtí tàmbà-ngba. ²⁰ Kàgàwà náapì ka angyinǎ rò, ìnzá ndì ndàpè yà adzi ònzì rórò. Ndirò kòmbí kǎdù kìtè kpangba fǔkù yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndàpà ndínǐ ndì ndara tí ndòdì ɔyá idhɔ ǒ. Kǒnzì ndi dhu ndínǐ ídzìnga nabhù tí fǔkù. ²¹ Krístò-otù ǒ, nyǐ nyá'ù Kàgàwà yà ka nabhù rìngbè ndì ɔve-bvù rò, ndàdù ádrùngbǎnga tó awáwù àbhɔ kà tò ale. Ndirò, wò dhu-okú dò rò ní ndi, nyǐ nyá'ù Kàgàwà nyǎdù kóró atdyúku ìli kà-fó nyǐ nyódonà nyǎbà dhu dǒ.

²² Obhóngà tó Ɔte nyǐ nyífɔ dhu-otù ǒ, nyǐ nyǒngò wà Kàgàwà-nyǎkpó ǒ ìlǎ ale tí, nyǎdù adóku òzè ìmbǎ òná ɔtrátá nà àzè nǐ. Nírò nyǐ

* **1:16** 1.16 Law 19.2

nyàkă nyôzè nyĩ atdí afíkũ nyú nà nzínzíkũ ō.
²³ Obhó tí, Kàgàwà ábhũ ípìrǒnga-owútá fǔkù
 pbìndà Ɔte-otù ō. Ndi Ɔte rǐ'ì mbá àdhàdhì òmò
 rádù òmò itse bhěyi, pbétù ka ní ìnzǐ arómò itse.
 Ndi Ɔte ní ípìrǒnga àbhũ arí ìndrǔ tò Ɔte, ndirò
 ka ní dhòdhódhóngà nà arádi Ɔte. ²⁴ Obhó tí, ndi
 Ɔte rǎtina:

«Kóró ale rǐ'ì àdhàdhì irí-bǐ bhěyi.

Ndirò abádhí tó aya rǐ'ì àdhàdhì itsu-opfò tó aya
 bhěyi.

Irí-bǐ rádù òtdyù, itsu-opfò rádù ndìpbà obvò.

²⁵ Pbétù, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Ɔte arádi
 dhòdhódhóngà nà*.»

Ndirò, ndi Ɔte ní Ídzi Màkǔrù yà fǔkù ka kũno.

2

Dhu àkă kongù ale Kàgàwà bhà Ɔte nǐ dhu

*(Màt 21.42-44; Kas 4.11-12; Ròm 9.24-26; Èfè
 2.20-22)*

¹ Kàgàwà ábhũ ípìrǒnga-owútá fǔkù dhu-okú
 dò rò, nyĩ nyàkă nyǎwà kóró òrù-tidò mà, ìndrǔ
 t'útrátá mà, ɔyɔyɔ ale-idà-dɔ nà ka kí'ì dhu mà,
 ngǎtsi ale-fó dhu dǒ ka kí ale-afí ìlì dhu mà, ìndrǔ
 t'údhútá tó irèta mà. ² Àdhàdhì iré-nzo náarí
 màkyĩ-atdyú òho dhu bhěyi, nyĩ nyàkă nyòhò yà
 ìnzá ndì nàngbǒ ngǎtsi dhu nà màkyĩ-atdyú, kà-
 tì ní, nyĩ rākă nyòhò Kàgàwà bhà Ɔte-atdyú. Ndi
 dhu bhěyi ní ndi, nyĩ nyádù àmbe òvi dǒ nǐ fùkú
 a'uta ō, rārà àhũ Kàgàwà ígǔ nyĩ dhu tó dhèdhe
 rākă dòtsí òná idho ò. ³ Àdhàdhì Ìlǐlǎ Andítá

* **1:25** 1.25 Ìsa 40.6-8

rǎnɔna dhu bhěyi: «Nyǐ nyínè wà Ádrùngbǎle bhà ídzìnga-dzi*.»

Yěsù mà ndì ná'ù ale mànà narí ípìrǒnga nà arí'ì nyuyatsi odu bhěyi ale dhu

⁴ Ní nyǐ nyàkǎ nyǐndrì íkyèrǒ Ádrùngbǎle Yěsù-tí'ò. Àbadhi ní ípìrǒnga ìbho arí ìndrǔ tò odu, yà ìndrǔ adù òbvùnà igi odu. Pbétù Kàgàwà adù kòvò, ndàdù òzùnà atdídǒ findá ídzìnga ósè nyìkpóna ò odu tí. ⁵ Ní nyǐ mà átò, àdhàdhì ípìrǒnga nà rí'ì nyuyatsi odu bhěyi, nyǐ nyàkǎ nyàbà ngari Kàgàwà rǐ pbìndà Ìlǐlǎ Alafí rǎdi òná idza òsì nyǐ nǐ odu nzínzi ò. Ní ànyì-dzá, nyǐ nádù ì'ì kàbhà pbàkùhání, ndínì nyǐ nyongó tí perè ùbho kà tò Ìlǐlǎ Alafí òzè dhu bhěyi. Ní Kàgàwà rǎdù ì perè à'ù Yěsù Krístò-otù ò. ⁶ Obhó tí, Ìlǐlǎ Andítá ò Kàgàwà rǎtina:

«Kànǐ ma mòpì atdídǒ findá ídzìnga ósè odu.

Ní ma mí kǐlǐ Sàyunì tó pbìrì dǒ rǐ'ì idza-pbidò òdò rí odu tí.

Ndirò, ndi odu dǒ rí pbìndà a'uta nòsì ale-nyì rǐ nzǐ ìwu*.»

⁷ Nírò, fǔkù Yěsù ná'ù ale tírò, ndi odu ní Kàgàwà àbhǔ rí rǐfu nyǐ odu.

Pbétù, kǎkà inzà ka ná'ù ale tò,

«yà idza òsì arí ale náabvù igi odu

nádù òngò kòmbí idza-pbidò òdò rí ádrùngbǎ odu tí*.»

⁸ Ndirò, ka kándǐ dhu átò ì ale-okú dò rò katì:

«Ndi odu ní ìndrǔ-pfò-dò núbě rí odu,

* 2:3 2.3 Zàb 34.9 * 2:6 2.6 Ìsa 28.16 * 2:7 2.7 Zàb 118.22

yà abádhí àbhǔ rí ràwà ì bhalabhala tó odu*.»
 Dhu úbě abádhí-pfò-dò, inzà abádhí á'ù Kàgàwà
 bhà Ⲑⲧⲉ dhu-okú dò rò. Wòrí ní ndi Kàgàwà udhé
 abádhí tò m̀hàngú ò rò dhu.

⁹ Pbétù nyǐ, nyǐ ní yà Kàgàwà apì f̀ndà
 r̀gànda ǒ ale, ndirò nyǐ ní kamà-idzà ǒ
 pbàkùhání tó mùtù. Nyǐ ní Kàgàwà ónyù idzi
 dòyá ale, kà-nyìkpó ǒ ìlǎ ale, ndirò k̀w̃w̃ r̀ì
 pb̀ndà ale nyú tí ale. K̀nzì nyǐ nyǔvò atdídǒ
 ùtì mb̀ì ínò ò rò, ndàd̀d̀ nỳtsu idhò r̀ì ìndr̀
 ùkǒ nǐ húwé ráwù awáwù ò, ndínǐ nyǐ nyovò tí
 yà ndì ndanzì idhò r̀ì ìndr̀ ùkǒ nǐ kasu ìndr̀
 tò*. ¹⁰ Angyi nyǐ ní'ì ìnzǐ Kàgàwà bhà ale,
 pbétù kòmbí nyǐ nyóngò wà kàbhà ale tí. Angyi
 Kàgàwà í'ì mbǎ izu tó afína nà d̀k̀k̀, pbétù
 kòmbí kà r̀ì'ì ìnè izu tó afína nà d̀k̀k̀*.

*Kàgàwà bhà ale àkǎnà 'òkò yà inzà ka ná'ù
 ale nzínzì ǒ tí dhu*

(Ròm 13.1-8; Èfè 6.5-8; Tit 2.9-10; 1Pé 3.14-18)

¹¹ Ⲑdhídhǔ, yà atdídǒ ma m̀zè nyǐ rò, ma
 m̀td̀d̀ nyǐ ìtd̀d̀ tí àdhàdhì olo tí arí'ì, ndirò abhi
 ǒ arí'ì yà adzi ǒ ale bhèyi. Nyǐ nyàkǎ nỳndà nyǐ
 itse yà ale-ngbò ózè k̀nzì nzére dhu r̀ò rò. I dhu
 ní yà ale-afí ózè k̀nzì Kàgàwà-nyìkpó nófò dhu
 nà arí 'ùgye dhu. ¹² Nyǐ nyàkǎ nyǐ'ì ìdzì mùtso
 nà yà inzà Kàgàwà ǹnì ale-nzínzì ǒ, ndínǐ nyǐ
 mà abádhí ùdhǔ nzére dhu ònzì nyǐ nyárí dhu
 tí rò, abádhí adù tí nyǐ nyónzina ìdzì dhu nála,
 'adù Kàgàwà nílè yà kà r̀r̀à ònà idhò ǒ.

* **2:8** 2.8 Ìsa 8.14 * **2:9** 2.9 Uvt 19.5-6; Tòr 4.20; 7.6; Ìsa 9.1;
 43.20-21 * **2:10** 2.10 Ⲑse 1.6,9; 2.1,23,25

13 Àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù Krístò-okú dò rò, nyǎkǎ nyǎrì ádròdrǒnga ǒ arí'ì kóró ale-tsǔ dhu: nyǎkǎ nyǎrì ádrùngbǎ kamà-tsǔ dhu, kóró ale dǒ kà rǐ'ì kamà tí nídhunǐ. 14 Ndirò, nyǎkǎ nyǎrì pbàlìwálí-tsǔ dhu, ádrùngbǎ kamà úlì ndì abádí, ndínǐ ongó tí anya òtdì nzéere dhu nònzì ale dǒ, 'àdù ídzì dhu nònzì ale tsemèrà nónzì nídhunǐ. 15 Obhó tí, Kàgàwà ózè dhu ní: mbèyi nyǎ nyónzina dhu-otù ǒ nyǒwù pbàdhómá, yà inzà nga núni ale-tsù nùtsì rǒ ìnzǐ ròtè. 16 Nyǎ nyǎkǎ nyǒkò àdhàdhì dòyá arí'ì ìtírò ale bhèyi. Pbétù, nyǎ nyǎkǎ nzá nyǐdyì wò dùkú nyǎ nyarí'ì nyǎ-tírò dhu rǐ'ì fùkú nzéere dhu-dǒnga òfù rí dhu tí. Pbétù nyǎ nyǎkǎ nyǒkò àdhàdhì Kàgàwà bhà ìno tí arí'ì ale bhèyi. 17 Nyǎ nyǎkǎ nyǐfu kóró ale. Nyǎ nyǎkǎ nyǒzè a'uta nà ɔdhíkɛ. Nyǎ nyǎkǎ nyǒnzì Kàgàwà-ɔdò. Ndirò nyǎ nyǎkǎ nyǐfu ádrùngbǎ kamà.

Yěsù Krístò bhà àpbè tó ǒfò

18 Nyǎ kasutále tírò, nyǎ nyǎkǎ nyǎrì fùkú kasu tó ádròdrǒ ale-tsǔ dhu, nyǎdù kóró ifuta nábhu fíyò, ìnzǐ ní nyǎrì kǎkà ídzì ale tí ndirò yorowà t'ále tí arí'ì-tsí-tsǔ dhu kèlě. Pbétù, nyǎ nyǎkǎ nyǎrì kǎkà òrù arórù-tsí-tsǔ dhu mà átò. 19 Obhó tí, nyǎ nyapé inzà nyǎ nyǎkǎnà nyǎbà àpbè-dzi nóndù Kàgàwà nyǎ nyǐfu dhu-okú dò rò, ní nyǎ nyònzì wà kà-nyǐkpó nòfò dhu. 20 Nzéere dhu nyǎ nyónzì dhu-okú dò rò ka kí nyǒvì dhu-dzi nyǎ nyòndù rò, ìngbà ifuta ndì nyǎ nyǎdù àbànà? Pbétù, nyǎ nyapé àpbè-dzi òndù ídzìnga nyǎ nyónzì dhu-okú dò rò, ní ndì dhu rǎdù

Kàgàwà-nyìkpó nófò. ²¹ Ndi dhu tò nga ní ndi Kàgàwà núunzi nyí nǎ. Obhó tí, Krístò náabà àpbè átò okúku dò rò, rì'ì idzi ófò tí fùkù, ndíní nyí nyùngu tí owùna. ²² Àbadhi náanzì nzá nzérénga, ndirò ɔtrátá tó ɔte mà náahù nzá kà-li'ò rò. ²³ Ìndrű ùnò dhu ndì nǎ rò, kǔno nzá dhu i ale nǎ. Àpbè àbà ndì ndí ìndrű-fó rò, kǐvà nzá dhu i ale rǒ. Pbéttù, kǔbhà ndì Kàgàwà, yà obhónánga dǒ arí ìndrű-ànyǎ ìtdì ale-fó. ²⁴ Krístò nyú ndìtírò náanò àlě tó nzérénga tó tǔtánga ngbǒna rǒ, àpbè ndì ndabà mùsàlabhà dǒ rò, ndíní nzérénga tò àlě kǐ'ì tí iwà úve ale bhěyi, àlě rádù òko àlě rǒngò obhónánga tó dhu nónzi àlě tó ípìrǒnga ǒ. Kǎbà otú dhu náabhù ndì nyí Kàgàwà rìgǔ nyí. ²⁵ Obhó tí, angyi nyí nyí'ì àdhàdhì ùwǔwǐ tàrà bhěyi, pbéttù kòmbí nyí nyíngò wà nyǒdò arí ndàdù dǔkù-nga àndà ale-tí'ò*.

3

Vèbhále mà fǐyó kpabhále màrà náká 'òkò tí dhu

(Èfè 5.22-23; Kòl 3.18-19; 1Tì 2.9-11)

¹ Nyí mà átò vèbhále, nyí nyákǎ nyírì fùkù kpabhále-tsù dhu. Ní, inzà màtí abádhí nzínzi ǒ atdídená ale ná'ù Kàgàwà bhà ɔte rò, fùkù idzi mùtso nǎ, nyí nyádù abádhí ìdhà, nyǎbhù rà'ù ndi ɔte, inzà màtí nyí nyòvò dhu fǐyò rórò. ² Abádhí ìdhà rádù rà'ù ndi ɔte dhu ní, fùkù idzi ndirò ìfuta tó mùtso nálǎ ì í dhu. ³ Fùkù izo náká nzá ndì'ì ale-ngbò rǒ tí ka kálàna dhu tí, àdhàdhì

* 2:25 2.25 Ìsa 53.4-9

ale-dòká òkyè ka kí dhu mà, orò tó lèngètù mà petè màná ùfò ka kí dhu mà, ndirò ngàtsi nǐ, orú odzina nà m̀dzarù ùfò ka kí dhu màná bhěyi. ⁴ Pbétù, fùkú izo náká rǐ'ì ale-afí-òná rò ka kí ale torò nónzi nǐ izo, yà ìnzǐ rádù ndìnza tí. Ndi izo àká rǐ'ì màrùngà tó ndirò yorowà tó ale-afí òná rò àhu izo tí. Wò dhu bhěyi izo-tidò nózù Kàgàwà arí orú odzina nà izo tí. ⁵ Angyi, Kàgàwà nà'ù vèbhále, 'àdù kóró atdyúya ìlì dòná, nóongónà toròya ònzi, 'àdù òko ifuta ò fiyó kpabhále-ònzǐ wò dhu bhěyi. ⁶ Atdí ófò ní, Sàrà ongónà pbìndà kpatsibhále Àbràhamù-tšù dhu ìrì, ndòngò ànzina àdrùngbàle tí*. Ní, nyǐ nyádù ì'ì àdhàdhì kabhà vèbhínzo bhěyi, nyǐ nyapé idzìnga ònzi ìnzǐ nyǐ nyí odo idò rǐ ìndrù ò atdí dhu mà-odo ònzi rórò.

⁷ Ndirò nyǐ kpabhále, nyǐ nyàká nyòkò fùkú vèbhále màná irita ò, nyädù dhu ùni abádhí ràrǐ ivivi ale, ròsè dùku nǎ. Nyǐ nyàká átò nyàbhu ifuta abádhí tò, abádhí nábà wà ípìrònga tó idzìnga atdíkpá nyǐ màná nídhunǐ. Nyǐ nyàká nyònzǐ dhu wò dhu bhěyi, akye dhu arana fùkú itsòta-tšù nútò nǐ.

Obhónánga ònzi ka kí dhu-okú dò rò ka kí àpbè àbà dhu

(Màt 10.24-31; Ròm 6.3-4; 12.14-21; Èbr 11.7; 1Pé 2.12,19-20,21-24)

⁸ Kùtsa ma mí dòná rò nǐ, nyǐ kóró nyǐ nyàká nyǐrì nyǐ atdí dhu dǒ, ndirò nyǐ nyàká nyǐ'ì odhíya rǐ'ì òná izu ùndo arí atdíkpá abádhí màná ale tí. Nyǐ nyàká nyòzè nyǐ atdí àba bhà ale

* 3:6 3.6 Opt 6.8-12

bhëyi, nyĩ nyàkă nyĩ'ì izu tó afíya nà ale tí, ndirò nyĩ nyàkă nyĩ'ì yorowà t'ále tí nzínziku ǒ. ⁹ Nyĩ nyàkă nzá nyũbho nzéere dhu nzéere dhu ní nzínziku ǒ, ndirò nyĩ nyàkă nzá nyũnò dhu nyĩ nĩ dhu nùnò ale nĩ. Pbétù nyĩ nyàkă nyõwù Kàgàwà ònzì rǒ raso i dhu ònzì rùkú ale. Obhó tí, yà ndì ndunzi nyĩ owùna nyĩ nyungu tí rò, Kàgàwà náakò làkà fùkù ndàti, ndì rari nyäsò. ¹⁰ Obhó tí, Hlĩlă Andítá rătina:

«Ndì nózè ndì'ì ípìrǒnga nà ndàdù hirò ònzì kóró
pbìndà idho ǒ ale,

nákă ndòdò idàna nzéere ote òte ndì ndí dhu rǒ
rò,

ndirò tètò èno ndì ndí dhu rǒ rò.

¹¹ Kákă ndìndà ndì nzéere dhu ònzì ndì ndí dhu
rǒ rò, ndàdù ídzi dhu ònzì.

Kákă ndònè màrùngà, ndàdù owùna èngu
atdíǒ.

¹² Obhó tí, Ádrùngbăle-nyìkpó rĩ'ì obhónánga
ònzì arí ale dǒ.

Ndirò, kà-bì rĩ'ì abádhí tó itsòta ìri ndì ndí ró.

Pbétù, kărì dzinà-dò nùgèrè nzérenga ònzì arí ale
tò* .»

¹³ Ádhi pbá ale ndì nzéere dhu ònzì rádù rùkú
ídzi dhu ònzì arí atdyúya nyú nà ale tí nyĩ nyĩ'ì

rò? ¹⁴ Nyĩ nyònzì wà hirò dhu apé ì'ì obhónánga

nyĩ nyònzì dhu-okú dò rò nyĩ nyí àpbè àbà dhu
tí. Nyĩ nyàkă nzá nyònzì ìndrũ-òdò, ndirò nyĩ

nyàkă nzá nyăbhu dàku rìnza ndì. ¹⁵ Pbétù, nyĩ

nyàkă nyĩfu Krístò afíku ò Ádrùngbăle tí. Tsùkú
ka kivrò dhu kà-rǒ nyĩ nyápă afíku okúna dò rò

* **3:12** 3.12 Zàb 34.13-17

dhu dǒ rò, nyǐ nyàkǎ nyǐ'ì ndi ale tò nyǐ nyádǔna ndi dhu dǒ dhu nà. ¹⁶ Pbéù, nyǐ nyàkǎ nyǒnzì ndi dhu ìyònga ǒ, ndirò ifata ǒ, ídzi afíkù nà nyǐ nyǐ'ì rórò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, kǎkǎ nyǔdhǔ rí 'àdù àmbè dhu ùnò dǒ nyǐ nǐ pbàkrístò tí nyǐ nyǐ'ì nyǎdù ì'ì ídzi mǔtsò nà dhu-okú dò rò ale-nyǐ rǎdù ìwà. ¹⁷ Obhó tí, ídzi dhu ònzì ka kí dhu-okú dò rò ka kí àpbè àbà, ndi dhu rǎdù ì'ì, Kàgàwà-nyǐkpó nòfò dhu tí dhu ní ídzi dhu nyú, ròsè nzére dhu ka kònzì dhu-okú dò rò ka kí àpbè àbà dhu dònǎ.

Krístò ónyù idzi òrù-akpà ǒ kóró dhu-tsí dǒ dhu

¹⁸ Krístò nyú náabà àpbè atdí-gùna tí ìndrǔ anzì nzérenga-okú dò rò. Ka ní'ì obhónángatále. Ní kǎvè nzére ale-okú dò rò, ndínǐ ndi ndabhù tí nyǐ nyǒwù ùvò Kàgàwà-tí'ò. Ka kahò ka, ròvè ngbǒna ònǎ rò, pbéù Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí adù ípírǒnga àbhù kà tò tdítǒ. ¹⁹ Nírò ní ndi kǎdù àrà dhu òvò ǒve-bvù ka kúsǒ ró ì nòtù ùvǔvè ale tò*. ²⁰ I ale ní'ì kǎkǎ angyinǎ rò ì nuvo ìnzǐ 'ìrì Kàgàwà-tsǔ dhu ale, yà Kàgàwà andù fíyó dhu-dzi Nwà rǐ ádrùngbǎ bàtó-íyà-ba nóbhòlò ònǎ kàsùmì ǒ. Ní, ngúfe ale kèlě, kà-tì ní àrù ale náatsù ndi bàtó-íyà-ba ǒ, 'àdù ùgu idha rǐ tséya ǒtdì dhu ǒ rò*. ²¹ Wò ndi kàsùmì ǒ ndi nanzì dhu rǐtèna ní bàtizò tó ófò, yà kòmbí arí nyǐgǔ fùkú nzérenga ǒ rò ófò. Ndi bàtizò-tì ní nzǐ ale-ngbò rǒ andríta nú'ò ka kí idha nǐ dhu, pbéù ka ní ale

* **3:19** 3.19 Atdídhéná ale arí ìrèna dhu ní Yèsù rarà Ídzi Màkǔrù núnò ǒve-bvù. Ndirò ngǔkpàkà ale-tsí arírèna ní kà rarà pbàndà mùlèmà tó dhu òvò ànyì. * **3:20** 3.20 ǒpt 6.1-7.24

àbhǔ ka kí Kàgàwà tò ídzi ale-afí na dhu. Ndirò, Kàgàwà rǎdù nyǐgu ndi bàtizò-otù ǒ, Yèsù Krístò ingbè ndi òve-bvù rò dhu-okú dò rò. ²² Kúpò wà òrù-akpà ò, ndirò kǎrádi ádrùngbǎnga tó ngari ǒ Kàgàwà bhà fangà dònǎ rò. Ndirò kǒnyè idzi màlàyíkà mà, òrù-akpà ò arí'ì ádrùngbǎnga mà, ádrùngbǎnga tó obi màná nà dhu-tsí dǒ.

4

Krístò ná'ù ale náabáya dhòdhódhóngà tó ípìrǒnga fǐyó àpbè dzidǒ dhu
(Ròm 6.6-13; Èfè 4.17-24)

¹ Krístò náabà àpbè ngbǒna òná rò. Nírò nyǐ mà átò nyǐ nyàkǎ nyǔdhě nyǐ mběyi nyǐ nyábàna àpbè-dzi t'óndùta tò. Obhó tí, ngbǒna òná rò rí àpbè-dzi nóndù ale rǐtèna dhu ní ndi ròzè ndùbhà nzérénga t'ónzita. ² Ní kòmbí, yà onzìkú ndi nùbhà ndínǐ nyǐ nyoko tí yà adzi dǒ òná kàsùmì ǒ, nyǐ nyàkǎ nzá nyòkò tdítǒ yà nyǐ nyádù atdyúya òhò nzére dhu ràmbe nyǔndà dǒ. Pbétù, nyǐ nyàkǎ nyòkò àdhàdhì Kàgàwà-afí ózè dhu bhěyi. ³ Obhó tí, angyinǎ rò nyǐ nyúdà ábhǒ idhò nyú nyǒngò dhu ònzì àdhàdhì inzà Kàgàwà ná'ù ale náarónzina dhu bhěyi. Nyǐ nyávu nyǒngò òko mǎnyòni tó ófò mà, nzére dhu-atdyú t'óhota mà, iwa t'órita mà, ònyè ònyu nyǐ nyí wágúwágú dhu mà, iwa òmvù nyǐ nyí bhélébhélé dhu mà, sànamù ùlě nyǐ nyí dhu màná dhu tó ófò ǒ. ⁴ Pbétù kòmbí, idhò rǎrà kǒkò inzà Kàgàwà ná'ù ale ùkò rǒ ùkǒ tí, inzì nyǐ nyí nyǔngbò atdíkpá ì màná tdítǒ ì nzére dhu t'ónzita ǒ rò. Ndirò, abádhí rǒwu dhu ùnò

rõ ùno tí nyĩ nĩ. ⁵ Kõkò ì ale náaweya ì anzì dhu ìtirò Kàgàwà-ònzĩ. Ndi Kàgàwà ròdona ní ùvùvè ale mà ìpìrõ rò rí'ì ale mànà-ànyã nítdì ndì ndí dhu. ⁶ Wò dhu-okú dò rò ní ndi, ka kuno Ídzi Màkürù ùvùvè ale tò átò*. Ìmbã dhu rí'ì abádhí ùvè kóró ale-ànyã ka kitdì ròngò ùve dhu-okú dò rò dhu màtí, ní abádhí rĩ ìpìrõnga àbà àbà dhòdhóhonganà Ìlã Alafí-otù ò Kàgàwà arí'ì nà dhu bhëyi.

Kàgàwà arí dhèdhèrò perè-tidò ùbhò ìndrù tò kóró ale tò ìdzìnga nabhù tí dhu

(Luk 21.34-36; Ròm 12.5-11; Gàl 6.10)

⁷ Kóró dhu-tsù rĩ ndòdì òná kàsùmì nìndù wà ndi. Ní ndi dhu-okú dò rò nyĩ nyàkã nyí'ì dhu-ònga t'òvòta núni ale tí. Ndirò nyĩ nyàkã nyòkò nyìkpòku nà, ndínĩ nyãmbè tí nyítsò dõ. ⁸ Ndirò ròsè kóró dhu dònã, nyĩ nyàkã nyòzè nyĩ atdíðò nzínzìku ò, àzè náarí ábhò nzérenga-dõnga nófù nídhunĩ. ⁹ Nyĩ nyàkã nyòwù nyãkò rõ nzínzìku ò, ìnzĩ nyĩ nyónu nyĩ nĩ rórò. ¹⁰ Nzínzìku ò ìngbatí ìli ndi ale mà náká ndònzì kasu yà pbìndà ìdzìnga-otù ò Kàgàwà ábhù foná perè nĩ, ndínĩ kóró ale tò ìdzìnga nabhù tí. Ndi dhu bhëyi ní ndi, nyĩ nádù ì'ì mbëyi arí kasu ònzi foyá Kàgàwà úbho ábhò dhèdhèrò perè-tidò nĩ kasutále. ¹¹ Ότε òvo ka kí ìndrù tò nĩ perè nà rí'ì ale, náká ndòvò ìndrù tò ní Kàgàwà bhà Ότε. Ndirò ìndrù tò ka kí kasu ònzi nĩ perè nà rí'ì ale, náká ndònzì ka yà Kàgàwà ábhù fìndà obi nĩ, ndínĩ ìndrù ilè tí Kàgàwà-òvò kóró dhu ò Yèsù

* **4:6** 4.6 Ùvùvè ale tí ka kírèna iró ní, kãkã iwà ì ìri Ídzi Màkürù rórò ùvè ale.

Krístò-nyutsì. Ilèta náká kabhu kà tò tí, ndirò káří'ì ádrùngbǎnga tó ɔbi nà dhòdhódhóngà nà. Àmìnà.

Àpbè àbà arí Krístò-okú dò rò ale nónziya hirò dhu

(Màt 5.10-12; Kas 5.41; 14.22; 2Tè 1.4-12)

¹² Adódǔ, yà atdíǔ ma mózè nyí rò, nyí nyàká nzá idho rùko nyí yà ododu àpbè tó umvútá rǐ nyàbà rò. Nyí nyàká nzá nyǔzù ndi dhu rì'ì olo tí fùkù. ¹³ Pbéù, idhèku àká ndika ndi Krístò mànà nyí nyúngbò nyí kabhà àpbè-otù ǔ dhu-okú dò rò. Ní, kabhà ádrùngbǎnga tó awáwù rǐ nditè kóró ale tò nínganí, idhèku níikaya ndi atdíǔ nyú ròsè. ¹⁴ Nyí nyàká nyǔzù nyí hirò nónzi ale tí yà ìndrǔ rǐ dhu ùno nyí nǐ Krístò-okú dò rò. Obhó tí, ndi dhu rǐtèna dhu ní Kàgàwà bhà ǐlǐlǐ-Alafí, yà ádrùngbǎnga tó awáwù nà arí'ì ale rarí àdi nyukutsì. ¹⁵ Nzínzikù ǔ atdí ale mà náká nzá ndàbà àpbè abvo òkye ndi ndarí dhu-okú dò rò, ogbo ònzi ndi ndarí dhu-okú dò rò, nzére dhu ònzi ndi ndarí dhu-okú dò rò, ndirò ngǎtsi nǐ, ngǔkpà ale tó dhu ò ndi ndarí nditsǔ dhu-okú dò rò. ¹⁶ Pbéù, ndi ale apé àpbè àbà mùkrístò tí ndi ndí'ì dhu-okú dò rò, náká nzá nyina rìwù. Pbéù kàká ndilè Kàgàwà, Krístò-ɔvò rǐ'ì ònà nídhunǐ.

¹⁷ Kàgàwà rǐ ìndrǔ-ànyǎ ìtdì ònà kàsùmì nínù wà ndi. Ndirò kà rǐ ndi anya t'ítàta nópè àlǐ'ì pbìndà ale nyú rǔ rò. Ní dhu apé ì'ì àlǐ-rǔ rò ndi anya t'ítàta rǐ ndòpè dhu tí, ní yà ì núvò ìnzǐ 'à'ù Kàgàwà bhà Ídzì Mākǔrù ale-rǔ dhu rǔlo ìngbǎ dhu bhèyi? ¹⁸ ǐlǐlǐ Andítá rǐ dhu òvo ndàti:

«Dhu apé ìì obhónángatále nyú náarógù ádrùngbǎ àpbè ǒ ndì ndùdà rórò dhu tí, ní nzérenгатále, yà inzá Kàgàwà ná'ù ale-rǒ dhu nóoloya ìngbà dhu bhěyi?»

¹⁹ Nírò, yà àpbè àbà arí Kàgàwà ózè dhu ònzi ì arí dhu-okú dò rò ale, náká 'ùbho ì Kàgàwà yà ì nanzi ale tò ídzi dhu ònzi ì í rórò. Ndi Kàgàwà ní yà ndì ndùnò dhu ìfǔ arí ale.

5

Kànisa ǒ pbàkùrǔ mà kóró ngǔkpà pbàkrístò màrà

tò Péterù rǐ sedzà àbhǔ dhu

(Kas 20.28; Èfè 6.10,18; 1Tè 5.6-8; 1Ti 3.1-7; Yàk 4.6,10)

¹ Ma mí dhu òwò kǎkà nzínziku ǒ rí'ì kànisa ǒ pbàkùrǔ tò mati: ima mà átò ma rǎrǐ mùkùrǔ-akpà. Ima ní Krístò bhà àpbè tò ngàmbi, ndirò ròsè wòrí dònǎ, ma mí'iya ìnè ngari nà átò wò rírà ádrùngbǎnga tò awáwù ǒ. ² Ní nyǐ pbàkùrǔ tírò, nyǐ nyàkǎ nyǒdò wò Kàgàwà ábhu fukú pbìndà ale mběyi, àdhàdhì tàrà t'úndatatále náarí pbìndà tàrà tò màhò òdò dhu bhěyi. Nyǐ nyàkǎ nyǒnzì ka ìnzì ní ùtǔ tí ka kí nyǔtǔ dhu-okú dò rò, pbétù nyǐ nyàkǎ nyǒnzì ka ídzi afíkú na, Kàgàwà nózè ka dhu bhěyi. Nyǐ nyàkǎ nzá nyǒnzì ndi kasu ongyéngá nyǐ nyabá tí ònà, pbétù nyǐ nyàkǎ nyǒnzì ka nyǐ nyúbho nyǐ ndi kasu t'ónzita tò dhu-okú dò rò. ³ Nyǐ nyàkǎ nzá nyǒnyù idzi obi nà kǒkò ì Kàgàwà ábhu fukú ale dǒ, pbétù nyǐ nyàkǎ nyǐ'ì ídzi ófò tí abádhí tò. ⁴ Nírò ní ndi nyǐ nyabáya ádrùngbǎnga tò awáwù

tó mùkàkú, yà ìnzí fíndá aya rǎdù ìku, Ádrùngbǎ Ùndataba Yěsù Krístò rǐrà nínnganí.

⁵ Nyí mà átò ìndrù-owú tírò, nyí nyàkǎ nyífu kòrí pbàkùrě. Nyí'ì abádhí mànà kóró, nyí nyàkǎ nyòkò yorowà nà nzínzìkù ǒ. Obhó tí, Ìlǎ Andítá náarátina: «Kàgàwà arí ndùgye yà 'ìdzí arí ìtírò ale nà, pbétù kárádù pbìndà ìdzìngà ìtè yorowà nà aróko ale tò*.» ⁶ Nírò, nyí nyàkǎ nyòkò yorowà nà Kàgàwà, yà ádrùngbǎnga tó obi nà arí'ì ale-ònzí, ndíní kádùya tí nyídzí orú àkǎkǎ kàsùmì ǒ. ⁷ Nyí nyàkǎ nyǎbhù kóró fùkú m̀hetù kà-fó, Àbadhi rǐ'ì inè nyòdò ndì ndí ró nídhuní.

⁸ Nyí nyàkǎ nyí'ì afíya òtò rádù ale tí, nyǎdù nga àndà mběyi. Obhó tí, fùkú òmvù Pfòmvo rǐ'ì inè ngbòkù òrì ndì ndí ró, ndàmbe òndru dǒ òhònà ndì ndarana ndà'à ale òmɛ rí àrì bhěyi.

⁹ Ní, nyí nyàkǎ nyòdì pfòkù kònzí, nyíkò pòtsó fùkú a'uta ǒ. Nyí nyùnì wà dhu kóró ngari ònǎ yà adzi ǒ, Yěsù ná'ù odhíkù rarí wòrí àpbè-tidò nábà átò. ¹⁰ Nyí nyí àpbè àbà àbà ákě kàsùmì tí. Pbétù, Kàgàwà yà kóró ìdzìngà-tidò ìbho arí ìndrù tò ale, núnzì nyí ndíní nyí nyabá tí ngari pbìndà dhòdhódhóngà nà arádi ádrùngbǎnga tó awáwù ò, Krístò mànà nyí nyúngbò nyí dhu-otù ǒ. Ndi àpbè àbà nyí nyí ònǎ kàsùmì ǒ, kà rǐ nyǎbhù nyí'ì àkǎkǎ ale tí, ndàdù fùkú a'uta nábhù ròtsì obi. Ndirò kà rǐ nyǎbhù nyòtsì obi, ndàdù nyǎbhù nyíkò pòtsó ìnzí ùkúnga rivi rórò. ¹¹ Àbadhi ní ndì ádrùngbǎnga tó obi nà àkǎ ndì'ì

* 5:5 5.5 Mbà 3.34

dhòdhóhóngà nà ale. Àmìnà.

Bhàrɔwà rĭku dóná rò ovita
(1TÈ 5.23-28)

¹² Ma màbhɔ rándĭ yà ídǒ bhàrɔwǎ-ngba fǔkù ní Sílà*. Ma mǎrí àbadhi òzù adòdu yà ifuta nà àkǎ ale nyú tí. Ma màndĭ ka ndínĭ nyĭ nabhù tí nyòtsì ɔbì afíkɔ ònǎ rò, nyǎdù dhu ùni Kàgàwà bhà ídzìngà nyú rǎrĭ ndi wò nyĭ nyùpǎ nyĭ ròná.

¹³ Bàbeli† tó kigò ǒ arí'ì Kànìsà, yà Kàgàwà ópì fĭndà àdhàdhì ndì ndapì nyĭ átò dhu bhěyi, nóvì nyĭ. Ndirò Mǎrkò, pbànĭngba a'uta ǒ, nóvì nyĭ‡. ¹⁴ Àtse nyàtse nyĭ nzínzìkɔ ǒ àzè tó dhèdhe nyú nà atdí àba bhà ale bhěyi. Ndirò nyĭ Krístò bhà ale tírò kóró, Kàgàwà àkǎ ndàbhɔ nyĭ nyòkò màrùngà ǒ.

* **5:12** 5.12 Pbarómá t'ávàna ǒ, ka kí Sílà nánzi átò Silivanù tí (Kas 15.22,27,40; 1TÈ 1.1; 2TÈ 1.1). † **5:13** 5.13 Bàbeli tí Péterù ìpbě iró ní Romà tó kigò. ‡ **5:13** 5.13 Mǎrkò ní yà Kàgàwà bhà ídzì Mǎkùrù nandí ìfò ale nzínzi ǒ atdí ale.

Ungbòta-Ɖwátá Tó Bhǔkù

Ndrǔna: Ungbòta-Ɖwátá Tó Bhǔkù New Testament

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ndrǔna (Ngitì)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

abb6c630-aaf1-5647-8172-605215e8fe12